

9. ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΔΟΥΒΛΙΝΟΥ

Στις 13 και 14 Δεκεμβρίου 1996 συνήλθε στο Δουβλίνο της Ιρλανδίας το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο οποίο μετέχουν οι αρχηγοί των Κρατών ή Κυβερνήσεων των μελών της Ε.Ε. Στο Συμβούλιο υποβλήθηκε έκθεση του Συμβουλίου των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (ECOFIN) για τις σχέσεις των κρατών που θα μετάσχουν από την αρχή και αυτών που δεν θα μετάσχουν, για το νέο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών (ERM 2) και για το Σύμφωνο Σταθερότητας. Σκληρή διαπραγμάτευση υπήρξε για το Σύμφωνο. Η Γερμανία επέμενε για την επιβολή αυτόματων κυρώσεων σε όσες χώρες θα μετάσχουν στη ζώνη του Ευρώ και των οποίων το δημοσιονομικό έλλειμμα θα υπερέβαινε το 3% του ΑΕΠ. Αντίθετα, η Γαλλία τάχθηκε υπέρ ελαστικότερων διατάξεων που θα εφαρμόζοντο από το ECOFIN, αφού το τελευταίο, πριν επιβάλλει κυρώσεις, θα ελάμβανε υπόψη ορισμένες προϋποθέσεις. Τελικά με τη μεσολάβηση των πρωθυπουργών της Ιρλανδίας και ιδιαίτερα του Λουξεμβούργου επιτεύχθηκε συμβιβασμός.

Το Σύμφωνο ονομάστηκε Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, ενώ έγιναν δεκτές και ορισμένες άλλες θέσεις του Γάλλου Προέδρου Ζακ Σιράκ. Όπως όμως θα δούμε παρακάτω οι γερμανικές προτάσεις υιοθετήθηκαν σχεδόν στο σύνολό τους.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, τέλος, ασχολήθηκε με την προώθηση της νομοθεσίας για τη χρήση του Ευρώ και ενέκρινε το Σύμφωνο Εμπιστοσύνης για την Απασχόληση που είχε προταθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

9α. Ο ΝΕΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΙΣΟΤΙΜΙΩΝ (ERM 2)

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ανέθεσε στο Ecofin να υποβάλει στη σύνοδο κορυφής του Αμστερνταμ (Ιούνιος 1997) σχέδια α) απόφασης για τα ουσιώδη συστατικά στοιχεία του Μηχανισμού Συναλλαγματικών Ισοτιμιών Νο 2 (Exchange Rate Mechanism 2, ERM 2) και β) συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) και των κεντρικών τραπεζών των κρατών-μελών που δεν θα μετάσχουν από την αρχή στη ζώνη του Ευρώ. Το Ε.Σ. προηγούμενα υιοθέτησε τις βασικές κατευθυντήριες αρχές που πρέπει να διέπουν το ERM 2:

Ψ Όλα τα Κράτη-Μέλη, ανεξάρτητα αν θα μετάσχουν ή όχι στη ζώνη του Ευρώ, ενδιαφέρονται για την καλή λειτουργία της ONE και του Μ.Σ.Ι. Το σταθερό οικονομικό περιβάλλον είναι απαραίτητο για την ορθή λειτουργία της ενιαίας αγοράς, την αύξηση των επενδύσεων και της απασχόλησης. Επόμενα, ένας νέος Μ.Σ.Ι. που θα διέπει τις σχέσεις μεταξύ των χωρών in και pre-in είναι απαραίτητος. Ο Μηχανισμός αυτός θα αποτρέψει τις υπερβολικές διακυμάνσεις των νομισμάτων των χωρών pre-in και τις ανταγωνιστικές υποτιμήσεις που θα μπορούσαν να γίνουν για να αποκτηθεί συγκριτικό εμπορικό πλεονέκτημα έναντι των κρατών που μετέχουν στη ζώνη του Ευρώ. Ο Μηχανισμός θα διευκόλυνε σημαντικά το Γενικό Συμβούλιο της ΕΚΤ να συντονίσει αποτελεσματικά τη νομισματική και συναλλαγματική πολιτική των χωρών εντός και εκτός της ζώνης του Ευρώ.

Ψ Το ERM 2 θα βασίζεται σε **κεντρικές ισοτιμίες (central rates) έναντι του Ευρώ**: Η ζώνη διακύμανσης των νομισμάτων εκτός ONE θα είναι ευρύτερη όπως η σημερινή ($\pm 15\%$). Οι κεντρικές ισοτιμίες και η ζώνη διακύμανσης ορίζονται με βάση αμοιβαία συμφωνία των Υπουργών των κρατών-μελών που μετέχουν στην ONE, της ΕΚΤ και των Υπουργών και Διοικητών των κεντρικών τραπεζών των Κρατών-Μελων που είναι εκτός ONE, όπως για παράδειγμα της Ελλάδας που δεν θα είναι έτοιμη να μετάσχει από 1/1/99 στη ζώνη του Ευρώ. Προηγείται γνωμοδότηση της Οικονομικής και Χρηματοδοτικής Επιτροπής (Economic and Financial Committee, E.F.C) και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Τα κράτη-μέλη εκτός ONE μπορούν επίσης να συνάψουν **διμερείς συμφωνίες** με τις οποίες θα ορίζουν τη ζώνη διακύμανσης μεταξύ των νομισμάτων τους και συμφωνίες παρεμβάσεων.

Ψ Η συμμετοχή στο ERM 2 παραμένει **οικαιοθελής (voluntary)**. Για το λόγο αυτό οι Υπουργοί και οι Διοικητές των κεντρικών τραπεζών όσων κρατών-μελών δεν θελήσουν να μετάσχουν στο ERM 2 δεν θα έχουν δικαίωμα ψήφου στη διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου. Μέχρι στιγμής αρνητική θέση για τη συμμετοχή τους στο νέο Μηχανισμό έχουν εκδηλώσει το Ηνωμένο Βασίλειο και η Σουηδία.

Ψ Οι **παρεμβάσεις** για τη στήριξη των νομισμάτων θα είναι κατ' αρχήν αυτόματες και απεριόριστες, ενώ θα παρέχεται βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση. Εν τούτοις η ΕΚΤ και οι κεντρικές τράπεζες των κρατών-μελών που δεν μετέχουν στη ζώνη του Ευρώ θα αναστέλλουν τις παρεμβάσεις εάν αυτές έρχονται σε σύγκρουση με τον πρωταρχικό σκοπό της διατήρησης της σταθερότητας των τιμών. Θα εξασφαλισθεί η έγκαιρη προσαρμογή των κεντρικών ισοτιμιών ώστε να αποφεύγονται σημαντικές επανευθυγραμμίσεις. Όλα τα συμβαλλόμενα μέρη, περιλαμβανομένης της ΕΚΤ, έχουν το δικαίωμα της πρωτοβουλίας για την προσαρμογή των κεντρικών ισοτιμιών.

Ψ Η συνεργασία για την πολιτική των ισοτιμιών μεταξύ της ΕΚΤ και των κεντρικών τραπεζών των κρατών-μελών εκτός ONE αλλά εντός του ERM 2 θα ενισχυθεί. Για παράδειγμα μπορεί να συμφωνηθεί στενότερη ζώνη διακύμανσης έναντι του Ευρώ, αλλά και μεταξύ των νομισμάτων του Μηχανισμού.

Ψ Όσον αφορά την οικονομική πολιτική προβλέπεται συνεργασία σε κοινοτικό επίπεδο. Το Ecofin θα καθορίζει γενικές κατευθυντήριες αρχές οικονομικής πολιτικής και θα θέτει το πλαίσιο της πολυμερούς εποπτείας των οικονομικών επιδόσεων των κρατών pre-in. Η Ε.Φ.Κ. θα συνδράμει για το σκοπό αυτό το Ecofin. Σε επίπεδο κεντρικών τραπεζών το Γενικό Συμβούλιο της ΕΚΤ (στο οποίο μετέχουν και οι Διοικητές των κεντρικών τραπεζών των κρατών-μελών εκτός

ONE) θα παρακολουθεί τη λειτουργία του ERM 2, θα συντονίζει τη νομισματική και συναλλαγματική πολιτική της ζώνης του Ευρώ και των κρατών pre-in και θα διαχειρίζεται τις παρεμβάσεις και το χρηματοδοτικό μηχανισμό. Το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ιδρυμα (The Single Monetary Policy in Stage Three, σελ. 69 επ., Ιανουάριος 1997) περιγράφει παραπέρα τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να λειτουργήσει ο νέος Μηχανισμός:

α) ο σημερινός Μηχανισμός της Πολύ Βραχυπρόθεσμης Χρηματοδοτικής Ευχέρειας (**Very Short-Term Financing Facility, VSTF**) θα εξακολουθήσει να ισχύει με μερικές προσαρμογές. Θα διατηρηθούν οι χρηματοδοτήσεις αρχικής διάρκειας 2 ½ με 3 ½ μηνών με δυνατότητα παράτασης (ανανεώσιμες δύο φορές για τρεις μήνες και υποκείμενες σε ανώτατο όριο). Το επιτόκιο των υπολοίπων των χρηματοδοτήσεων θα ανταποκρίνεται σε αυτό που ισχύει στις αγορές και το δάνειο θα εκφράζεται στο νόμισμα του κράτους-μέλους που ζητά τη στήριξη.

β) Ο Μηχανισμός της Βραχυπρόθεσμης Νομισματικής Στήριξης (**Short-Term Monetary Support Mechanism, STMS**) πρέπει να καταργηθεί διότι είχε πολύ περιορισμένη πρακτική σημασία στο παρελθόν. Επειδή ο Μηχανισμός αυτός χρησιμοποιείτο για να καθορισθούν τα όρια του VSTF, τα τελευταία πρέπει να επανακαθορισθούν.

γ) Η συνεργασία στην πολιτική των συναλλαγματικών ισοτιμιών μεταξύ της ΕΚΤ και των εθνικών κεντρικών τραπεζών εκτός ONE πρέπει να ενισχυθεί. Μεταξύ άλλων στενότεροι δεσμοί σημαίνουν στενότερες ζώνες διακύμανσης, που μπορούν να δημοσιευθούν, με αυτόματες παρεμβάσεις και χρηματοδοτήσεις στα στενότερα όρια. Εναλλακτικά, τα στενότερα όρια διακύμανσης μπορεί να είναι εμπιστευτικά και μη ανακοινώσιμα. Οι δεσμοί μεταξύ ΕΚΤ και των κεντρικών τραπεζών των κρατών-μελών εκτός της ζώνης του Ευρώ θα είναι τόσο στενότεροι όσο τα τελευταία κράτη παρουσιάζουν υψηλότερο βαθμό σύγκλισης.

δ) Όλα τα μέρη που έχουν συμφωνήσει σε μια στενότερη συνεργασία στον τομέα των συναλλαγματικών ισοτιμιών, συμπεριλαμβανομένης της ΕΚΤ, θα έχουν το δικαίωμα να εξετάζουν την επάρκεια και αποτελεσματικότητα αυτής της πολιτικής. Εάν κρίνουν ότι η τελευταία έρχεται σε σύγκρουση με τον πρωταρχικό σκοπό της σταθερότητας των τιμών μπορούν να αναστέλλουν τις παρεμβάσεις και τη βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση.

Τα βασικά χαρακτηριστικά του ERM 2 πρέπει να θεσμοθετηθούν πριν από τη λήψη της απόφασης που αφορά τα κράτη-μέλη που θα μετάσχουν από την αρχή στη ζώνη του Ευρώ. Αυτό θα βοηθήσει για να διασκεδασθούν οι φόβοι των αγορών οι σχετικοί με τη διαχείριση των συναλλαγματικών ισοτιμιών των κρατών-μελών εκτός ONE και να παγιωθεί η αντίληψη ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση **σαν σύνολο** θα αποτελεί μια περιοχή συναλλαγματικής σταθερότητας.

9β. ΤΟ ΣΥΜΦΩΝΟ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η συνθήκη επιβάλλει στα Μέλη που θα μετάσχουν στο τρίτο στάδιο της ONE την υποχρέωση να αποφεύγουν τα υπερβολικά ελλείμματα. Πρόκειται για μια ουσιώδη προϋπόθεση, προκειμένου να εξασφαλισθεί μια διαρκής, διατηρήσιμη, αντιπληθωριστική ανάπτυξη και ένα υψηλό επίπεδο απασχόλησης. Για το σκοπό αυτό το Ε.Σ. του Δουβλίνου κατέληξε, μετά από συμβιβασμό, στην ψήφιση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης (**Stability and Growth Pact, Pacte de Stabilité et de Croissance**). Τα βασικά σημεία του Συμφώνου είναι τα κάτωθι:

α) Τα κράτη-μέλη της ζώνης του Ευρώ υποχρεούνται να υποβάλουν προγράμματα σταθεροποίησης και θα υπόκεινται σε περίπτωση αποτυχίας σε ποινές. Τα Κράτη-Μέλη που **δεν** μετέχουν στη ζώνη του Ευρώ θα υποβάλουν και αυτά προγράμματα σταθεροποίησης, αλλά σε περίπτωση υπερβολικού ελλείμματος **δεν** θα υπόκεινται σε ποινές.

β) Κάθε κράτος-μέλος αυτοδεσμεύεται για μια μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική θέση που θα απολήγει σε πλεόνασμα ή σε έλλειμμα, το οποίο όμως δεν θα ξεπερνά το **3% του ΑΕΠ**.

γ) Τα κράτη-μέλη δεσμεύονται όπως λαμβάνουν όλα τα μέτρα που κρίνουν κατάλληλα ώστε να επιτύχουν τους δημοσιονομικούς στόχους. Τα προγράμματα σταθεροποίησης και σύγκλισης θα είναι **πολυετή** και θα προσρμόζονται σε ετήσια βάση λαμβάνοντας υπόψη τα τελευταία οικονομικά στοιχεία. Τα κράτη-μέλη υποχρεούνται να δημοσιεύουν τα ανωτέρω προγράμματα.

δ) Εάν ένα υπερβολικό έλλειμμα (άνω του 3% του ΑΕΠ) συνεχίζεται και το κράτος-μέλος αποτυγχάνει να το μειώσει το Ecofin επιβάλλει κυρώσεις.

ε) **Κυρώσεις δεν επιβάλλονται** εάν το άνω του 3% έλλειμμα χαρακτηριστεί εξαιρετικό (**exceptional**). Αυτό συμβαίνει σε δύο περιπτώσεις:

ε1) εάν οφείλεται σε **ασύνηθες γεγονός** (unusual event) που είναι έξω από τον έλεγχο του κράτους-μέλους, όπως για παράδειγμα σεισμοί, μεγάλες πυρκαγιές, πλημμύρες, βαριές κακοκαιρίες ή άλλες φυσικές καταστροφές,

ε2) εάν οφείλεται σε σημαντική οικονομική ύφεση (severe economic downturn). Τέτοια κατάσταση υπάρχει μόνο εάν η **ετήσια πτώση του ΑΕΠ είναι τουλάχιστον 2%**.

ζ) Η διαδικασία που ακολουθείται στις ανωτέρω περιπτώσεις είναι η εξής:

Η Οικονομική και Χρηματοδοτική Επιτροπή διαμορφώνει μια γνώμη μέσα σε δύο εβδομάδες. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, λαμβάνοντας πλήρως υπόψη την ανωτέρω γνώμη, εάν διαπιστώσει ότι υπάρχει υπερβολικό έλλειμμα διαμορφώνει γνώμη και διατυπώνει μία σύσταση προς το **Ecofin** που είναι το αρμόδιο όργανο για την λήψη της τελικής απόφασης. Εάν η Επιτροπή κρίνει ότι το έλλειμμα δεν είναι υπερβολικό τότε πρέπει να διαβιβάσει γραπτά και αιτιολογημένα την άποψή της προς το Ecofin. Το τελευταίο θα συζητήσει την περίπτωση με βάση τις εισηγήσεις των δύο ανωτέρω Επιτροπών. Η απόφαση του Ecofin να δώσει εντολή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπως η τελευταία διατυπώσει «σύσταση» προς το Κράτος-Μέλος λαμβάνεται με **απλή πλειοψηφία**.

Το κράτος-μέλος δεν μπορεί να επικαλεσθεί ότι το έλλειμμα οφείλεται σε εξαιρετικές περιπτώσεις εάν η πτώση του ΑΕΠ είναι μικρότερη από 0,75%.

Εάν η πτώση του ΑΕΠ είναι **μεταξύ 0,75% και 2% του ΑΕΠ** το κράτος-μέλος υποβάλλει τις παρατηρήσεις του που τυχόν αποδεικνύουν ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα είναι εξαιρετικό. Εάν το Ecofin αποφασίσει ότι υφίσταται υπερβολικό έλλειμμα απευθύνει **σύσταση** προς το κράτος-μέλος όπως μειώσει το έλλειμμα. Το κράτος-μέλος πρέπει να λάβει τα ενδεικνυόμενα μέτρα μέσα σε τέσσερις μήνες και να μειώσει το έλλειμμα μέσα στο επόμενο έτος.

Εάν το κράτος-μέλος αποτύχει να μειώσει το έλλειμμα τότε το Ecofin επιβάλλει κυρώσεις συμπεριλαμβανομένης μιας **άτοκης κατάθεσης** (non interest bearing deposit). Αυτές οι κυρώσεις επιβάλλονται μέσα σε 10 μήνες από τη στιγμή που κοινοποιήθηκαν τα στοιχεία για το έλλειμμα.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ecofin θα παρακολουθούν την πρόοδο του κράτους-μέλους συνεχώς μέχρι το Ecofin να αποφασίσει ότι το υπερβολικό έλλειμμα διορθώθηκε.

Εάν το έλλειμμα συνεχίζει να είναι υπερβολικό, τότε **μετά την πάροδο δύο ετών η άτοκη κατάθεση μετατρέπεται σε πρόστιμο**. Αυτό συνίσταται σε ένα ποσό ίσο με το **0,2% του ΑΕΠ και σε ένα πρόσθετο ποσό ίσο με το 1/10 του ποσοστού που το έλλειμμα ξεπερνά το 3% του ΑΕΠ**. Στην περίπτωση αυτή υπάρχει ένα ανώτατο όριο προστίμου (upper limit, plafond) ίσο με το **0,5%** του ΑΕΠ. Το ποσό του προστίμου υπολογίζεται με στοιχεία του έτους που διαπιστώθηκε το έλλειμμα.

η) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα επενδύσει το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης με μια απόφασή του, η οποία πρέπει να μεταφερθεί στο εσωτερικό δίκαιο των κρατών-μελών που θα μετάσχουν στη ζώνη του Ευρώ. Η απόφαση θα προβλέπει, εκτός των άλλων, ότι σε περίπτωση που το Ecofin ενεργεί χωρίς προηγούμενη σύσταση της Επιτροπής θα υποχρεούται να αιτιολογεί γραπτά την άποψή του ότι δεν συντρέχει λόγος επιβολής κυρώσεων και να δημοσιοποιεί την ψήφο κάθε κράτους-μέλους.

Το Σύμφωνο Σταθερότητας ήταν μια σύλληψη του Γερμανού Υπουργού Οικονομικών **Τέο Βάιγγελ**. Υποστήριξε ότι το Ευρώ πρέπει να είναι τόσο σκληρό νόμισμα όσο και το γερμανικό μάρκο. Ο γερμανικός λαός δύσκολα θα εγκατέλειπε το πανίσχυρο μάρκο, όπως έδειχναν οι δημοσκοπήσεις, εάν δεν επείθετο για τη σταθερότητα του ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος. Και αυτό θα είναι σταθερό μόνο εάν δεν υπάρχουν υπερβολικά ελλείμματα στα κράτη που θα μετάσχουν στη ζώνη του. Διότι τα ελλείμματα δημιουργούν πληθωριστικές πιέσεις, οι οποίες υποσκάπτουν την αξιοπιστία του νομίσματος. Για το λόγο αυτό ο Βάιγγελ επέμενε σε αυτόματες κυρώσεις σε περίπτωση δημοσιονομικών ελλειμμάτων που θα υπερέβαιναν το σημείο αναφοράς του σχετικού κριτηρίου σύγκλισης (3% του ΑΕΠ).

Από την πλευρά τους **οι Γάλλοι** υποστήριζαν ότι ελλείμματα που δημιουργούνται για τη χρηματοδότηση επενδύσεων πρέπει να είναι ανεκτά, διότι προέχει η ανάπτυξη και η καταπολέμηση της ανεργίας. Απέκρουαν τις αυτόματες κυρώσεις και πρότειναν όπως η σχετική απόφαση έπρεπε να λαμβάνεται από ένα πολιτικό όργανο που θα έκρινε κατά περίπτωση. Προς στιγμή δημιουργήθηκε αδιέξοδος στο Δουβλίνο που ήρθη χάρις στις μεσολαβητικές παρεμβάσεις προς τους Κολ και Σιράκ του ικανότατου Πρωθυπουργού του Λουξεμβούργου Ζαν-Κλωντ Γιούνκερ. Ποιος ήταν τελικά ο συμβιβασμός;

α) Οι κυρώσεις αποφασίζονται από ένα πολιτικό όργανο, το Ecofin, όπως επιθυμούσαν οι Γάλλοι. Δεν υπάρχει αυτοματισμός.

β) Τα κράτη-μέλη δεν μπορούν να επικαλεσθούν ότι ένα έλλειμμα είναι εξαιρετικό παρά μόνο σε περίπτωση φυσικών καταστροφών.

γ) Κυρώσεις δεν επιβάλλονται εάν το έλλειμμα οφείλεται σε πτώση του ΑΕΠ πάνω από 2%.

δ) Σε περίπτωση που η πτώση του ΑΕΠ είναι μεταξύ 0,75% και 2% απευθύνεται σύσταση προς το κράτος-μέλος και εάν δεν συμμορφωθεί τότε επιβάλλονται σταδιακά στην αρχή άτοκη κατάθεση και σε δύο χρόνια πρόστιμο.

ε) Εάν η πτώση του ΑΕΠ είναι λιγότερη από 0,75% τότε το κράτος-μέλος δεν έχει το δικαίωμα να επικαλεσθεί ότι το έλλειμμα του οφείλεται σε εξαιρετικούς λόγους.

Παρατηρούμε, λοιπόν, ότι οι γαλλικές θέσεις υιοθετήθηκαν και η διαδικασία επιβολής προστίμου μετριάσθηκε. Είναι έτσι όμως τα πράγματα; Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ τα τελευταία δέκα έξη χρόνια μόνο εννέα φορές το ΑΕΠ έπεσε κάτω από το 2% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Και αυτό συνέβη σε όλες τις 15 χώρες της Ε.Ε. Μόνο δε σε

21 περιπτώσεις στις 15 χώρες το ΑΕΠ έπεσε μεταξύ 0,75% και 2%.

Εάν το Σύμφωνο ίσχυε το 1996 μόνο η Δανία, η Ιρλανδία, οι Κάτω Χώρες και το Λουξεμβούργο θα απέφευγαν τις ποινές. Επόμενα οι εξαιρετικές περιπτώσεις είναι σπάνιες, γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι γερμανικές θέσεις υπερίσχυαν πλήρως. Η προσθήκη των Γάλλων στο Σύμφωνο Σταθερότητας της λέξης Ανάπτυξης μάλλον συμβολικό χαρακτήρα έχει θέλοντας να υποδηλώσει τη θέληση του Γάλλου Προέδρου ότι πρέπει να δοθεί έμφαση στις επενδύσεις για να περιορισθεί η μάλιστα της ανεργίας. Όμως η διαρκής και αυστηρή δημοσιονομική πειθαρχία την οποία επέβαλλε το Σύμφωνο δεν πείθει ότι θα επιτευχθούν ρυθμοί ανάπτυξης τέτοιοι ώστε η ανεργία να υποχωρήσει σημαντικά. Συμπερασματικά, έχουμε μια πλήρη επικράτηση του γερμανικού μοντέλου της νομισματικής και δημοσιονομικής σταθερότητας και της άποψης της Bundesbank ότι μοναδική επιλογή είναι η ανάπτυξη σε συνθήκες δημοσιονομικής εξυγίανσης και αντιπληθωριστικού περιβάλλοντος. Όπως όμως ομολογεί το ENI (Ετήσια Έκθεση 1995, σελίδα 44) η δημοσιονομική εξυγίανση συνδέεται με βραδύτερους ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης.

Τί σημαίνει όμως το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης για την Ελλάδα; Η χώρα μας έχει θέσει σαν στόχο την ένταξή της στην ΟΝΕ το έτος 2001. Μέχρι τότε είναι υποχρεωμένη να ακολουθεί πολιτικές δημοσιονομικής εξυγίανσης, συναλλαγματικής σταθερότητας και εξασφάλισης της σταθερότητας των τιμών ώστε να ανταποκριθεί στα κριτήρια σύγκλισης. Εάν επιτύχει την είσοδό της στην ΟΝΕ δεν θα έχει άλλη επιλογή παρά να συμμορφωθεί με την κατεύθυνση του Συμφώνου για **μόνιμη και διαρκή** δημοσιονομική σταθερότητα, δηλαδή το ετήσιο δημοσιονομικό της έλλειμμα δεν πρέπει να υπερβαίνει το 3% του ΑΕΠ. Αυτό σημαίνει ότι δεν υπάρχει πλέον δυνατότητα άσκησης διαφορετικής οικονομικής πολιτικής. Τα μέσα για την επίτευξη του στόχου επιλέγονται από την κυβέρνηση, αλλά ο στόχος είναι σταθερός και ενιαίος.

Συμπερασματικά, για να αυξηθούν τα πραγματικά εισοδήματα και να στηριχθεί το κράτος κοινωνικής πρόνοιας πρέπει να περιορισθούν οι καταναλωτικές δαπάνες του Δημοσίου, να καταπολεμηθεί η μεγάλη έκταση φοροδιαφυγή, να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων και να επιτευχθούν ρυθμοί οικονομικής ανάπτυξης τουλάχιστον 3,5%.

9δ. Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

Το νομικό πλαίσιο που θα διέπει τη χρήση του Ευρώ είναι πολύ σημαντικό, διότι θα αποτελεί το νομισματικό νόμο (lex monetae) της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη νομική βάση αντικατάστασης της Ευρωπαϊκής Νομισματικής Μονάδας (ECU) από το Ευρώ. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δουβλίνου αποφάσισε όπως προωθήσει άμεσα τη διαδικασία της ψήφισης ενός Κανονισμού του Συμβουλίου. Ο Κανονισμός αυτός θα προβλέπει:

- 1) την αντικατάσταση του ECU από το Ευρώ, από 1 /1/99, με ισοτιμία ένα προς ένα
- 2) τη συνέχεια των συμβάσεων
- 3) κανόνες για τη στρογγυλοποίηση των ποσών ώστε να αποφευχθούν πληθωριστικές πιέσεις από κερδοσκοπικές συμπεριφορές στις μετατροπές
- 4) στη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου από 1/1/1999 μέχρι 1/7/2002 το αργότερο) το Ευρώ θα διαιρείται στα εθνικά νομίσματα που δεν θα αποτελούν όμως αυτοτελή νομίσματα αλλά διαφορετικές εκφράσεις του Ευρώ.

Ηδη η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλλε την 16/10/96 δύο σχετικές προτάσεις Κανονισμών που συζητούνται τώρα σε ομάδα εργασίας του Συμβουλίου. Αναμένεται να επικυρωθούν το πρώτο τετράμηνο του 1998. Προβλέπεται επίσης να καθορισθεί ακριβώς η ημερομηνία εισαγωγής του ενιαίου ευρωπαϊκού τραπεζογραμματίου και κέρματος μέσα βέβαια στα χρονικά πλαίσια που έχει θέσει το Ε.Σ. της Μαδρίτης. Ήδη για το τελευταίο θέμα ορίστηκε η 1/1/2002 ως πρώτη ημέρα κυκλοφορίας του τραπεζίου και κέρματος Ευρώ.

9ε. Η ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δουβλίνου λαμβάνοντας υπόψη την εισήγηση της Επιτροπής «Δράση για την Απασχόληση: ένα Σύμφωνο Εμπιστοσύνης» προέβη σε δήλωση με τους ακόλουθους βασικούς άξονες της στρατηγικής για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την καταπολέμηση της ανεργίας:

Ψ Είναι απαραίτητο να συνεχισθούν οι μακροοικονομικές πολιτικές προς τη σταθερότητα, την ανάπτυξη και την απασχόληση. **Δεν υπάρχει αντίφαση** μεταξύ μιας σταθεροποιητικής μακροοικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής και μιας διαρκούς ανάπτυξης και δημιουργίας θέσεων απασχόλησης.

Ψ Η ΟΝΕ και η εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος θα δημιουργήσουν μια ζώνη σταθερότητας, θα ολοκληρώσουν τα οφέλη της ενιαίας αγοράς και θα μειώσουν το κόστος για το εμπόριο, τον τουρισμό και τις επενδύσεις. Επόμενα σε ένα τέτοιο περιβάλλον θα ενισχυθεί η προσπάθεια για τη δημιουργία σταθερής και υψηλού βαθμού απασχόλησης.

Ψ **Η αποτελεσματικότητα της αγοράς εργασίας και οι επενδύσεις σε ανθρώπινους πόρους πρέπει να ενθαρρυνθούν με τα ακόλουθα μέτρα πολιτικής:**

– προώθηση προγραμμάτων διαρκούς επιμόρφωσης μέσω της θέσπισης κινήτρων για τους εργοδότες και τους εργαζόμενους

– ανάπτυξη μιας πολιτικής δυναμικών ανθρώπινων πόρων με στόχο να υπάρξει ανταπόκριση στα νέα προσόντα που απαιτούν η νέα οργάνωση της εργασίας και οι τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών

– δημιουργία μιας αγοράς εργασίας περισσότερο ανοικτής στην απασχόληση μέσω της αύξησης των ικανοτήτων προσαρμογής των ατόμων στις οικονομικές αλλαγές

– εκσυγχρονισμός της οργάνωσης της εργασίας και αύξηση της κινητικότητας. Για την προώθηση του στόχου αυτού η μεγαλύτερα ελαστικότητα πρέπει να συνδυασθεί με την προστασία των εργαζομένων.

Ψ Ιδιαίτερο βάρος πρέπει να δοθεί στις **ομάδες των ανέργων που πλήττονται περισσότερο**, όπως οι γυναίκες, οι νέοι, τα άτομα με ειδικές ανάγκες και στους άνεργους μακράς διάρκειας. Τα κράτη-μέλη πρέπει:

– να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσουν μια υψηλή αντιπροσωπευτικότητα των **γυναικών** στη μερική απασχόληση (part-time employment) χωρίς να αποκλείεται η σταδιακή ένταξή τους αργότερα στην πλήρη απασχόληση

– να ενισχύουν τα προγράμματα επιμόρφωσης και πρακτικής άσκησης των **νέων**. Να θεσπίσουν κίνητρα για τους εργοδότες ώστε να διευκολυνθεί η απορρόφηση των νέων σε θέσεις εργασίας

– να λάβουν έγκαιρα τα κατάλληλα μέτρα ώστε να μη μετατραπεί η πρόσκαιρη ανεργία σε ανεργία μακράς διάρκειας. Αυτό απαιτεί ιδιαίτερα την απόκτηση ειδικότητας και την παροχή συμβουλών που θα διευκολύνουν την τοποθέτηση σε θέσεις εργασίας.

Ψ **Τα συστήματα φορολογίας και κοινωνικής προστασίας πρέπει να γίνουν περισσότερο φιλικά στην απασχόληση.** Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δουβλίνου παρακινεί τις κυβερνήσεις να χρησιμοποιήσουν τα ανωτέρω συστήματα για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Συγκεκριμένα ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται με:

– τη θέσπιση **κινήτρων** για τον εργαζόμενο και τον εργοδότη ώστε ο πρώτος να βρει εργασία ή να μετακινηθεί σε άλλη θέση σταθερής απασχόλησης και ο δεύτερος να αυξήσει τον αριθμό των νέων προσλήψεων

– την ανάπτυξη συστημάτων κοινωνικής προστασίας που θα παρέχουν όχι μόνο ένα ικανοποιητικό επίδομα ανεργίας, αλλά κύρια θα ενθαρρύνουν τους άνεργους να ενσωματωθούν στην παραγωγική διαδικασία και να μειώσουν έτσι την εξάρτησή τους

– την ανάπτυξη συστημάτων κοινωνικής προστασίας που θα διευκολύνουν την προσαρμογή σε νέες μορφές εργασίας.

Ψ **Επιβάλλεται η εντατικοποίηση των προσπαθειών για τον εκσυγχρονισμό των αγορών προϊόντων και υπηρεσιών και την εκμετάλλευση νέων πηγών απασχόλησης** με τη λήψη των ακόλουθων μέτρων:

– επιτάχυνση της μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο της νομοθεσίας της Ε.Ε. για την ενιαία αγορά ώστε να μεγιστοποιηθούν τα οφέλη της

– προώθηση της ανάπτυξης του τομέα των υπηρεσιών με ιδιαίτερη αναφορά στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις

– εκμετάλλευση νέων πηγών απασχόλησης. Οι τομείς της προστασίας του περιβάλλοντος και των κοινωνικών υπηρεσιών προσφέρουν ευνοϊκές προοπτικές αύξησης της απασχόλησης.

Ψ **Η Ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα** πρέπει να προωθηθεί με:

– τη λειτουργία παρατηρητηρίου που θα παρακολουθεί συνεχώς και θα αξιολογεί την ανταγωνιστικότητα της Ε.Ε. έναντι τρίτων χωρών

– την προώθηση των τεχνολογιών της πληροφορικής και των επικοινωνιών που είναι κρίσιμης σπουδαιότητας για την απασχόληση και την ανταγωνιστικότητα. Αυξανόμενη προσπάθεια απαιτείται από τα κράτη-μέλη, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο και τη βιομηχανία προκειμένου να αντιμετωπισθεί η πρόκληση της κοινωνίας της πληροφορικής

– τη συνέχιση του διαλόγου μεταξύ του Συμβουλίου και της Επιτροπής με στόχο τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του ελέγχου της κρατικής συνδρομής και των εποπτικών μηχανισμών

– την εφαρμογή των ήδη αποφασισθέντων μέτρων για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Ψ Η τοπική ανάπτυξη πρέπει να προωθηθεί με την εφαρμογή των ακόλουθων μέτρων πολιτικής:

- ενθάρυνση της οικονομικής ανάπτυξης μέσω των επενδύσεων που συγχρηματοδοτούνται από την Ε.Ε. και τα κράτη-μέλη, εκμετάλευση των νέων μορφών εργασίας και υποστήριξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας των τοπικών οικονομιών
- εξασφάλιση του μέλλοντος των αγροτικών περιοχών μέσω της κινητοποίησης όλου του δυναμικού της γεωργικής οικονομίας
- προώθηση των άριστων πρακτικών και εμπειριών της περιφερειακής ανάπτυξης
- κινητοποίηση των δημοσίων τοπικών αρχών και των κοινωνικών εταίρων και ανάπτυξη των Συμφώνων Τοπικής Απασχόλησης όπως προτείνονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

9ζ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι θέσεις του Ε.Σ. του Δουβλίνου κινούνται στη λογική της Λευκής Βίβλου και συγκεκριμενοποιούνται με την εξειδίκευση των προτάσεων. Στη σύνοδο κορυφής στο τέλος του 1997 το Ε.Σ. υπόσχεται ότι θα αναθεωρήσει την εφαρμογή της στρατηγικής της απασχόλησης. Το γεγονός ότι η καταπολέμηση της ανεργίας βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος των οργάνων της Ε.Ε. αποτελεί μια θετική εξέλιξη. Χρειάστηκε όμως η ανεργία να φθάσει το 11,7% του εργατικού δυναμικού της Ε.Ε. προκειμένου να αφυπνισθούν οι συνειδήσεις. Το επίπεδο ρεκόρ που έφθασε πρόσφατα η ανεργία σήμανε συναγερό. Πέραν των πολιτικών παρενεργειών και σκοπιμοτήτων (ενίσχυση των ακροδεξιών και ρατσιστικών κινημάτων, σημαντικό πολιτικό κόστος) η ανεργία καθιστά αντιλαϊκή την πολιτική της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος. Ποιές είναι όμως οι προοπτικές;

Δεν πρέπει να περιμένει κανείς άμεσα και θεαματικά αποτελέσματα. Με στοιχεία του 1997 θα κριθούν ποιές χώρες πληρούν τα κριτήρια σύγκλισης για να αποτελέσουν το πρώτο κύμα της ΟΝΕ. Οι περισσότερες χώρες – συμπεριλαμβανομένης της Γαλλίας και της Γερμανίας – δεν πληρούν ακόμα το δημοσιονομικό κριτήριο του 3%. Επόμενα ο περιορισμός του ελλείμματος οδηγεί αναπόφευκτα σε μείωση των κρατικών επενδύσεων και των κοινωνικών παροχών και δεν ενθαρρύνει την αύξηση της απασχόλησης. Αλλά και μετά την έναρξη της ΟΝΕ, την 1/1/99, ισχύει το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης που δεν επιτρέπει δημοσιονομικό έλλειμμα άνω του 3% του ΑΕΠ. Η περιοριστική δημοσιονομική πολιτική αποτελεί πλέον μονόδρομο. Μοναδική ελπίδα παραμένει η εκμετάλευση των πλεονεκτημάτων από την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος, από τις συνθήκες νομισματικής και συναλλαγματικής σταθερότητας και την πτώση των επιτοκίων, ώστε να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για ανάκαμψη και αύξηση της απασχόλησης.